

Analyse – Udvikling på autismeområdet i Viborg Kommune 2012-2017

Oktober 2017

Analysen af udviklingen på autismeområdet i Viborg Kommune (med særlig fokus på autismitilbuddet på Vestervang Skole) viser bl.a.:

- Næsten en firedobling af elevtallet på autismitilbuddet på Vestervang Skole over 5 år
- Mere end 50% af de nye elever på autismitilbuddet på Vestervang Skole starter i udskolingen
- 33 % flere børn, har fået diagnosen autisme spektrum forstyrrelse i Viborg Kommune i 2016 sammenlignet med 2013
- Kun små ændringer i hvor diagnosticerede indenfor autismespektrum forstyrrelser er henvist fra
- Mulige årsager til udviklingen - og perspektiver for området.

Det bemærkes, at resultaterne skal læses og vurderes under hensyntagen til, at der er tale om opgørelser omfattende forholdsvis få børn, og at selv små ændringer kan give store udsving.

1. Næsten en firedobling af elevtallet på autismitilbuddet på Vestervang Skole over 5 år

Elever, der modtager undervisning i et særligt tilrettelagt autismitilbud i Viborg Kommune, er enten visiteret til Rosenvænget Skole, Autismitilbuddet på Vestervang Skole, Krabbeshus, der er beliggende i Skive kommune eller Nørskovlund, der er beliggende i Silkeborg Kommune.

Fra 2012 til 2017 stiger antal elever på de fire tilbud fra 82 til 121, svarende til en stigning på knap 50%.

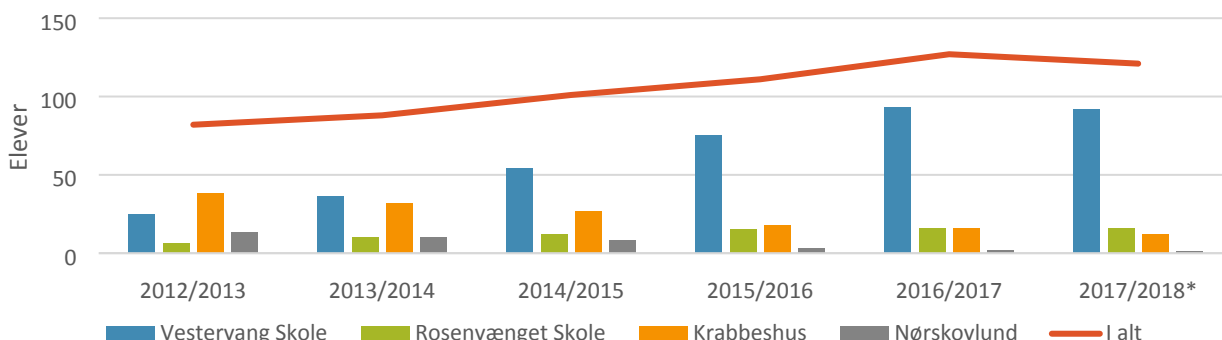
Som det fremgår af **figur 1**, er der store forskelle i tilgangen til de 4 tilbud, der benyttes i Viborg Kommune.

På Krabbeshus og Nørskovlund falder elevtallet år for år i takt med, at eleverne afslutter deres skolegang. I skoleåret 2012/2013 modtog 51 elever fra Viborg Kommune tilbud i Skive og Silkeborg. I år er antal elever, der modtager tilbud uden for Viborg Kommune, reduceret til 13. Faldet skal ses i sammenhæng med, at Viborg Kommune efter etablering af egne tilbud visiterer nye elever til egne tilbud.

På Rosenvængets Skole har elevtallet – efter en periode med en stigning på 2-4 elever pr. år - ligget nogenlunde stabilt på 15-16 elever de sidste 3 skoleår. Kapaciteten på Rosenvængets Skole er 25 elever.

I autismitilbuddet på Vestervang Skole ses en kraftig stigning i antal elever fra 2012 (25 elever) og frem til skoleåret 2016/2017 (93 elever). En opgørelse af elever den 11. september 2017 viser, at elevtallet i indeværende skoleår 2017/2018 (foreløbig) ligger på linje med sidste år. Kapaciteten i autismeafdelingens bygninger er 75 elever. Hertil kommer et antal pladser i pavilloner, som er opstillet i tilknytning til afdelingen.

Figur 1 - Udvikling i antal elever, der modtager undervisning i særlig tilrettelagt tilbud for autister

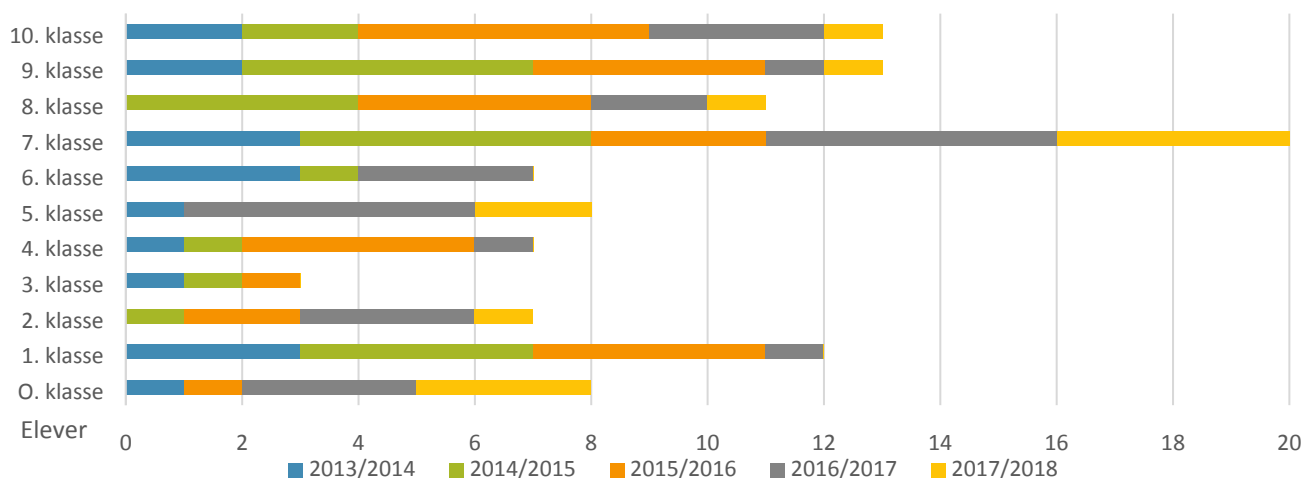
Kilde: Viborg Kommunes opgørelse over elever i autismitilbud

*) Antal elever i skoleåret 2017/2018 er opgjort den 11. september 2017 (der kan komme flere til i løbet af skoleåret).

2. Mere end 50% af de nye elever i autismitilbuddet i Vestervang starter i udskolingen

Ved opgørelse af, hvilke klassetrin nye elever indskrives på i autismitilbuddet på Vestervang Skole, ses en overvægt af elever i udskolingen, og i særdeleshed elever, der starter i 7 klasse. Der ses også en forholdsvis stor indskrivning til 1. klasse.

Figur 2 - Hvilket klassetrin indskrives nye elever på? - Autismeafdelingen, Vestervang Skole

Kilde: Viborg Kommunes opgørelse over elever i autismetilbud

*) Antal elever i skoleåret 2017/2018 er opgjort den 11. september 2017 (der kan komme flere til i løbet af skoleåret).

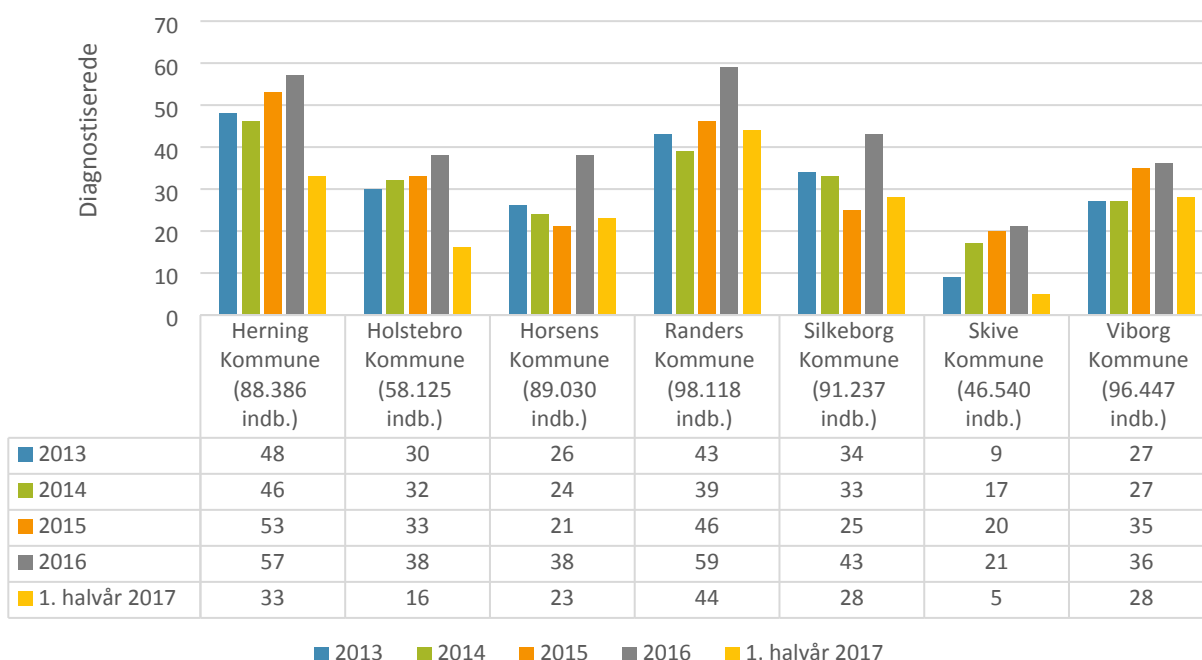
3. Der er 33 % flere børn, der har fået diagnosen autisme spektrum forstyrrelse i Viborg Kommune i 2016 sammenlignet med 2013

En opgørelse over børn diagnosticeret med autisme spektrum forstyrrelse (efter udredning i psykiatrien i Region Midtjylland) viser, at der over de seneste 4 år er sket en stigning på 40% fra 502 til 703 børn. Det samme billede ses i Viborg Kommune, hvor der efter udredning blev diagnosticeret 27 børn i 2013. I 2016 blev 36 diagnosticeret – svarende til en stigning på 33 %. Stigningen antages at fortsætte, da der allerede i første halvår af 2017 er diagnosticeret 28 børn.

I **figur 3** viser udviklingen i de 7 kommuner, som Viborg Kommune typisk sammenligner sig med.

Sammenholdes antal henvisninger som diagnosticeres med autismspektrum forstyrrelse med indbyggertal i kommunerne, diagnosticeres der færrest 0-18-årige fra Viborg Kommune (3,7 pr. 10.000 indbyggere) og flest fra Holstebro Kommune (6,5 pr. 10.000 indbyggere).

Figur 3 – Diagnosticerede 0-18 årige med autisme spektrum forstyrrelse i Region Midtjylland

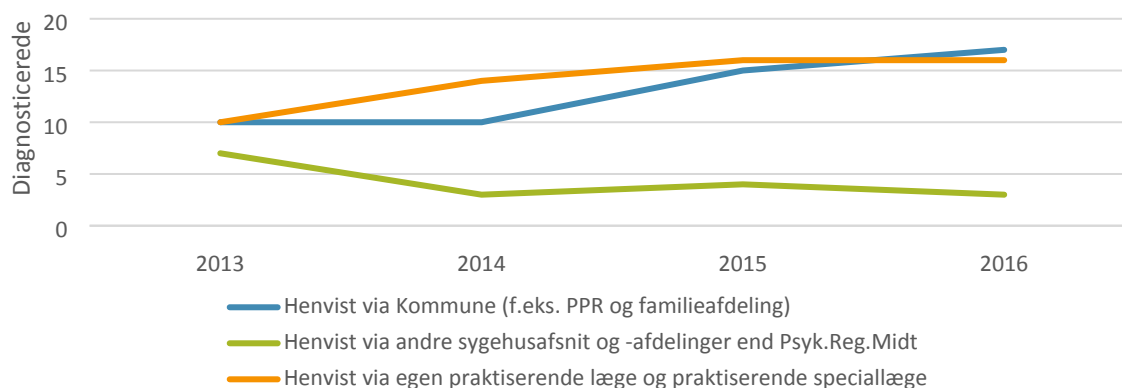

Kilde: Udvikling antal kontakter med autisme forstyrrelse, Aspergers syndrom og gennemgribende udviklingsforstyrrelse (Psykiatrien Region Midtjylland)

4. Kun små ændringer i, hvor diagnosticerede indenfor autismspektrum forstyrrelser er henvist fra

Region Midtjylland har registreret, hvorfra de modtager henvisninger. I **figur 4** vises fordelingen af henvisninger vedr. børn fra Viborg Kommune. Der ses et svagt stigende antal henvisninger fra kommunen (f.eks. PPR og familieafdelingen) og fra egen praktiserende læge – dog med forbehold for, at der er tale om lavt antal henvisninger, og selv små ændringer giver store udsving.

Figur 4 - Hvorfra kommer henvisningerne til udredning i psykiatrien i Region Midtjylland

Kilde: Udvikling antal kontakter med autisme forstyrrelse, Aspergers syndrom og gennemgribende udviklingsforstyrrelse (Psykiatrien Region Midtjylland)

5. Mulige årsager til udviklingen - og perspektiver for området

Der kan være flere forskellige årsager eller mulige perspektiver på den aktuelle udvikling indenfor området flere børn i specialtilbud målrettet børn med autismspektrum forstyrrelser. Disse skitseres i det følgende indenfor ændring i diagnosticering, ændring i samfundet, ændringer i folkeskolen og økonomisk styring.

Ændring i diagnosticering

Autismebegrebet er blevet udvidet, og man har fået flere underkategorier, deriblandt diagnosen Asperger. Det har således en betydning, at også mennesker med mildere grader af autisme i dag får stillet en diagnose.

"60 procent af stigningen i antallet af autisme-diagnoser inden for de seneste 30 år skyldes, at diagnosekriterierne er blevet lavet om, og at man i dag registrerer flere end tidligere" (ph.d. studerende Stefan Hansen, Aarhus Universitet for folkesundhed).

Der er samtidig sket et markant skred henimod et øget ønske om diagnosticering fra både forældre og fagfolks side. Dette ønske kan skyldes, at der er bedre adgang til ressourcerne og øget mulighed for optimering af tilbuddet til disse børn. Det kan også skyldes, at flere børn opleves at blive marginaliseret i skole, daginstitutioner, familie, og fritidsliv og dermed opstår yderligere behov for diagnosticering.

Øget pres på Børne- og ungdomspsykiatrien og omlægning af undersøgelsesmetoder kan også være en medvirkende årsag til, at flere børn diagnosticeres med autismspektrum forstyrrelser. Børne- og ungdomspsykiatrien er fra politisk hold underlagt en udredningsgaranti (ikke en behandlingsgaranti) med meget kort udredningsfrist, hvilket betyder, at børnene hyppigt er gennem ultra korte undersøgelsesforløb inden der foreligger en diagnose.

Samfundsmæssige ændringer

Samfundet undergår store forandringer med øget grad af globalisering, individualisering, anderledes arbejds- og leveformer. Der tales om en kulturel frisættelse hvor tidligere tiders normer og værdier opløses og erstattes af en kulturel individualitet og mangfoldighed. Overlæge Malene Lauritsen, Børne og Ungepsykiatrien Region Nordjylland har sagt følgende om baggrunden for stigningen i antallet af personer

med autismespektrum forstyrrelser. *"Det kan skyldes, at omgivelserne har ændret sig, så det i dag er sværere at passe ind og fungere i samfundet, hvis man har autistiske træk."*

Ændringer af folkeskolen og dens muligheder

Folkeskolens skærpede krav til eleverne om øget selvforvaltning, kreativitet, samarbejdsevne, intellektualisering mv. og ændringer fra traditionel klasseundervisning med relativ forudsigelighed og stram styring til individualiseret og differentieret undervisning med løsere struktur er forhold, der kan være med til at presse de svagest funderede elever ud af almenområdet.

Læreruddannelsens stadig mindre fokusering på specialpædagogik kan ligeledes være medvirken til at øge presset hen mod specialundervisningen.

Hvis børn med socialkognitive vanskeligheder ikke skal marginaliseres og stigmatiseres, er der behov for at det pædagogiske personale klædes bedre på til at håndtere den specialpædagogiske opgave det er at undervise børn med social kognitive vanskeligheder.

Økonomisk styring

I Viborg Kommune har man forsøgt at styre placeringen af (special)undervisningen af børn med autismespektrum forstyrrelser gennem forskellige decentrale ressourcefordelingsmodeller. Det er ikke lykkedes at opfylde lovbestemmelsen om, at "Den specialpædagogiske bistand gives fortrinsvis som støtte i den almindelige klasse". Det skal hertil siges, at det stort set heller ikke er lykkedes i nogen anden kommune i Danmark. Der har i den tidligere styringsmodel ikke været tilstrækkeligt incitament i forhold til den ønskede udvikling på området. Der indføres aktuelt ny økonomistyringsmodel, og effekten heraf må følges over tid.